PvdA

Initiatiefnota van de leden Asscher en Nijboer over het Eerlijk delen pakket.

Nummer **Initiatiefnota van de leden Asscher en Nijboer over het Eerlijk delen pakket**

Nr. 2 **INITIATIEFNOTA**

Dit is het moment om te investeren in de samenleving. In bestaanszekerheid. Om te kiezen voor leraren, verpleegkundigen en agenten in plaats van miljonairs, topinkomens en beleggers. Voor schoolkrijt in plaats van krijtstreep. Voor lagere energiekosten en betaalbare boodschappen. Voor mensen boven multinationals.

Sinds 1970 begon geen kabinet ooit met een groter begrotingsoverschot dan het kabinet Rutte 3. Welke keuzes worden gemaakt? De boodschappen worden duurder, de energierekening gaat omhoog en op huurders wordt bezuinigd. Ondertussen krijgen multinationals een cadeau van ruim 4 miljard. Het kabinet had een historische kans om te investeren in de samenleving, maar zij maakt de verkeerde keuze.

Het is tijd voor een eerlijker en vrolijker alternatief. Een alternatief dat kiest voor de bestaanszekerheid van mensen. Een alternatief dat kiest voor investeringen in de publieke sector. Een alternatief waarbij mensen er echt op vooruit gaan.

INLEIDING

Dit kabinet begon haar regeerperiode met een plechtige belofte: Nederlanders moeten “zelf ervaren” dat ze erop vooruitgaan, “in het volle besef dat investeringen van miljarden euro’s pas betekenis krijgen wanneer miljoenen mensen er uiteindelijk de vruchten van plukken. Daar doen we het voor”.[1]

Maar van de geplande investeringen komt weinig terecht. Vorig jaar bleef 3,7 miljard euro aan geplande investeringen op de plank liggen.[2] In plaats van het voor latere jaren te reserveren koos het kabinet ervoor het te steken in de staatsschuld. Voor dit

[1] Regeerakkoord (2017), *Vertrouwen in de toekomst,* p. 1 en 2

[2] Najaarsnota (2018), https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2018/11/29/najaarsnota-2018-overheidsfinancien-verbeteren-verder

jaar voorspelt het CPB dat er 2,5 miljard aan investeringen “niet kunnen worden gerealiseerd.”[3] De groei valt daardoor in 2019 0,3 procent lager uit.[4] Volgens hoofdeconoom Mulligen van het CBS heeft het consumentenvertrouwen een flinke knauw gekregen door het beleid van het kabinet: “Het jaar is nog maar net begonnen en mensen hebben meteen fors hogere uitgaven voor hun kiezen gekregen”, zegt hij. “Tegelijkertijd zien ze niet dat ze hogere inkomsten hebben of dat ze gecompenseerd worden via lagere belastingen.”[5]

Ondertussen lopen de tekorten in de publieke sector op. Iedere dag zitten er kinderen thuis omdat er geen leraar voor ze is. In Zaanstad is men noodgedwongen overgestapt op een vierdaagse schoolweek.[6] De werkdruk en de tekorten bij de politie en in de zorg zijn veel te groot: veel mensen vallen uit en er zijn te weinig collega’s om het op te vangen. Het kabinet slaagt er niet in deze crisis een halt toe te roepen. Op andere belangrijke dossiers – zoals werk, wonen, pensioen en klimaat – is er veel gekibbel in de coalitie, maar wordt er niks bereikt om mensen meer zekerheid te bieden. Tegelijkertijd zien mensen dat multinationals – die er al jaren een dubieuze belastingmoraal op nahouden – een cadeau van 4,1 miljard krijgen.

Dat is niet eerlijk. Nu het beter gaat met de economie moeten mensen dat gaan voelen, precies zoals werd beloofd in het Regeerakkoord.

HET BELEID VAN HET KABINET RUTTE 3

De boodschappen

Het lage btw-tarief is per 1 januari 2019 verhoogd van 6% naar 9%. Driekwart van de rekening komt op het bordje van huishoudens. Onder andere boodschappen, boeken

---

[3] Zie pagina 8, https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Policy-Brief-Centraal-Economisch-Plan-2019.pdf

[4] Ibid, p. 11

[5] https://www.ad.nl/economie/hogere-energienota-en-tegenvallend-loonstrookje-nekken-consumentenvertrouwen~a32f6af7/

[6] https://www.ad.nl/binnenland/lerarentekort-in-zaanstad-eist-z-n-tol-vierdaagse-schoolweek~ac1d15a6/

en theaterkaartjes worden duurder. ING heeft berekend dat een huishouden jaarlijks gemiddeld 300 euro duurder uit is als gevolg van deze maatregel.[7]

De huren

Het kabinet bezuinigt structureel 138 miljoen op de huurslag. Gemiddeld gaan huishoudens er € 146 per jaar op achteruit.[8]

De energierekening

Huishoudens betalen in 2019 gemiddeld 334 euro meer voor energie.[9] De helft van die stijging komt door kabinetsbeleid, waarbij een deel van het beleid vooral lage inkomens treft. Omdat gas en licht als een basisbehoefte worden beschouwd, bestaat er een vrijstelling voor het eerste deel van het verbruik. Die vrijstelling heeft het kabinet met 51 euro verlaagd, van 308 naar 257 euro. Het levert de schatkist 410 miljoen per jaar op, maar deze verlaging van de vrijstelling raakt lagere inkomens het hardst. De initiatiefnemers stellen voor de stijging van de energierekening te compenseren, bijvoorbeeld via de vrijstelling energiebelasting of via de inkomstenbelasting.

De winstbelasting

Het kabinet verlaagt het toptarief van de winstbelasting van 25 naar 20,5 procent. In totaal wordt er voor de lagere winstbelasting 4,1 miljard uitgetrokken. Ongeveer driekwart daarvan gaat naar de verlaging van het toptarief voor grote bedrijven. Er is in tijden van hoogconjunctuur geen enkele reden om grote bedrijven een belastingverlaging te geven. Bovendien is de groei er niet mee geholpen, bedrijven zitten op grote zakken geld die worden aangewend om bijvoorbeeld aandelen in te kopen[10]. Bovendien wordt hiermee de internationale race naar de bodem op het gebied van de vennootschapsbelasting aangewakkerd.

HET EERLIJK DELEN PAKKET (inclusief financiële consequenties)

---

[7] https://www.ing.nl/zakelijk/kennis-over-de-economie/onze-economie/de-nederlandse-economie/publicaties/huishouden-door-btw-verhoging-volgend-jaar-300-euro-duurder-uit.html

[8] IBO Sociale Huur, p. 67, http://rijksbegroting.nl/system/files/12/ibo-sociale-huureindrapport-de-prijs-voor-betaalbaarheid.pdf

[9] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/07/energierekening-334-euro-hoger

[10] https://www.bnr.nl/nieuws/economie/10370930/ruimte-voor-cadeautje-aandeelhouders-en-innovatie

Andere keuzes zijn mogelijk. Andere keuzes zijn nodig. Dat is in het belang van Nederland.

1. ***Mensen boven multinationals***

De initiatiefnemers kiezen ervoor om de dagelijkse boodschappen niet duurder te maken. Ook willen we dat normale mensen het herstel echt gaan voelen, door de belastingen voor lagere en middeninkomens te verlagen en fiscale tegemoetkomingen te verhogen. Dat betalen we door de winstbelasting niet af te schaffen.

2. ***Leraren, agenten en verpleegkundigen boven miljonairs en expats***

De initiatiefnemers kiezen ervoor te investeren in mensen die belangrijk werk doen voor ons allemaal. Leraren, verpleegkundigen, agenten, militairen en al die anderen; zij verdienen een betere beloning. Wij pleiten voor een loongolf van 5 procent in de gehele publieke sector. Dat kunnen we betalen door van personen met een topinkomen en miljonairs een hogere bijdrage te vragen en te zorgen dat expats evenveel belasting gaan betalen als hun collega's.

3. ***De vervuiler betaalt en huishoudens worden ontzien***

Mensen willen zeker zijn van een schone planeet. Dat lukt alleen als we de rekening eerlijk delen. Nu krijgen grote vervuilers de grootste subsidies en betalen ze het minste energiebelasting per ton CO2. Dat is niet groen en niet eerlijk. Daarom willen wij dat grote bedrijven extra gaan betalen voor CO2 uitstoot en dat gewone Nederlanders worden gecompenseerd.

In tabel 1 staan deze keuzes nader uitgewerkt, inclusief de financiële gevolgen.

Tabel 1. Maatregelen Eerlijk Delen Pakket

Maatregel		mln euro
1	Verhogen algemene heffingskorting met 50 euro	€ -600

2	Zorgtoeslag: normpercentages aanpassen	€ -200
3	Huurtoeslag: schrappen bezuiniging en bedrag omhoog	€ -300
4	De AOW-tegemoetkoming (+80 euro) en de belastingvoordeel ouderen omhoog (+105 euro)	€ -500
5	Loongolf publieke sector met 5%	€ -2.500
6	Geen duurdere boodschappen	€ -2.600
7	Compensatie energierekening	€ -1.200
Subtotaal		*€ -7.900*
1	60% belasting voor inkomens boven 150.000 euro	€ 300
2	CO2-heffing	€ 1.800
3	Miljonairsbelasting	€ 1.200
4	Winstbelasting niet omlaag	€ 4.100
5	Afschaffen belastingvoordeel expats	€ 500
Subtotaal		*€ 7.900*

Toelichting per maatregel:

- Voor zowel AOW-ers als niet AOW-ers wordt de algemene heffingskorting met € 50 verhoogd. *Kosten: 0,6 miljard euro.*
- De minimale normpercentages voor de zorgtoeslag worden 0,2 procentpunt verlaagd. De zorgtoeslag gaat hiermee omhoog.
  Kosten: 0,2 miljard euro.
- In de berekening voor de huurtoeslag gaan alle minimale normhuren met € 20 omlaag. Hiermee gaat de huurtoeslag omhoog en wordt huren goedkoper voor lagere inkomens. *Kosten: 0,3 miljard euro.*
- De verhoging van de AOW tegemoetkoming is €80 op jaarbasis. De maximale ouderenkorting wordt verhoogd met € 105.
  Kosten: 0,5 miljard euro.
- Er komt extra ruimte voor 5 procent loonstijging in de gehele publieke sector. De totale grondslag is ongeveer 50 miljard euro.
  Kosten: 2,5 miljard euro.
- Het lage tarief BTW wordt teruggebracht naar 6%.
  Kosten: 2,6 miljard euro.
- Er komt geld om de hogere energierekening voor huishoudens te compenseren, bijvoorbeeld via de vrijstelling in de energiebelasting of via de inkomstenbelasting (AHK/tarief eerste schijf).
  Kosten: 1,2 miljard euro.
- Er komt een nieuw toptarief van 60% voor inkomsten boven de 150.000 euro.
  Opbrengst: 0,3 miljard euro.
- De vervuiler moet betalen. Er komt een heffing per ton CO2 voor de uitstoot van bedrijven. Alternatief (als een CO2-heffing op korte termijn niet mogelijk is) gaan de hoogste drie energiebelasting-schijven van gas en elektra omhoog zodat de grootste vervuilers meer gaan betalen.
  Opbrengst: 1,8 miljard euro.
- Er komt een progressieve vermogensbelasting: 1% voor vermogens tussen 1 en 2 miljoen euro en 2% voor vermogens boven 2 miljoen euro.
  Opbrengst: 1,2 miljard euro.
- De winstbelasting gaat niet omlaag maar blijft op het niveau van 2017.
  Opbrengst: 4,1 miljard euro.

- De 30%-regeling voor ingekomen werknemers en de regeling extraterritoriale kosten (de *expatregeling*) wordt afgeschaft.
  Opbrengst: 0,5 miljard euro.

CONCLUSIE

Nederland is een prachtig land en na zware jaren staat de economie er weer goed voor. Normale mensen merken daar nog te weinig van. De boodschappen worden duurder en er zijn grote tekorten in de publieke sector. Tegelijkertijd krijgen grote multinationals een cadeau van ruim 4 miljard euro.

Door andere keuzes te maken kunnen gewone mensen mee profiteren van de economische groei. Door van grote bedrijven, grootverdieners en expats een eerlijke bijdrage te vragen kunnen de lonen in de publieke sector omhoog en kan de BTW weer omlaag.

BESLISPUNTEN

De initiatiefnemers vragen de Kamer ermee in te stemmen om de regering te verzoeken de volgende alternatieve keuzes te overwegen:

1. Het terugdraaien van de verlaging van de winstbelasting
2. Het terugdraaien van de verhoging van de BTW
3. Het compenseren van de stijging van de energierekening
4. Het uittrekken van meer geld uit voor eerlijk delen (o.a. via de zorg-, huurtoeslag, de algemene heffingskorting en de AOW)
5. Het uittrekken van 2,5 miljard uit voor een loongolf in de publieke sector van 5 procent

Asscher
Nijboer